רגל היה *וטומאת עם הארץ ברגל כטהרה שוינהו רבנן דכתיב °ויאסף כל איש ישראל אל העיר כאיש אחד חברים הכתוב עשאן כולן חברים: **מתני'** *דם עובדת כוכבים ודם טהרה של מצורעת ב"ש מטהרים ובית הלל אומרים °כרוקה וכמימי רגליה *דם היולדת שלא טבלה ב"ש אומרים כרוקה וכמימי רגליה וב"ה אומרים °מטמא לח ויבש °ומודים ביולדת בזוב שהיא מטמאה לח ויבש: **גמ'** ולית להו לב"ש *°דבר אל בני ישראל *ואמרת אליהם איש איש כי יהיה זב *בני ישראל מטמאין בזיבה *ואין *העובדי כוכבים מטמאין בזיבה °אבל גזרו עליהן שיהו כזבין לכל דבריהם אמרי לך ב"ש (ההוא בזכרים איתמר דאי בנקבות) היכי לעביד ליטמא לח ויבש עשיתו כשל תורה ליטמי לח ולא ליטמי יבש חלקת בשל תורה אי הכי רוקה ומימי רגליה נמי כיון דעבדינן היכרא בדמה מידע ידיע דרוקה ומימי רגליה דרבנן ולעביד היכרא ברוקה ומימי רגליה ולטמויי לדמה רוקה ומימי רגליה דשכיחי גזרו בהו רבנן דמה *דלא שכיחא לא גזרו ביה רבנן אמר רבא °זובו טמא אפילו לב"ש °קריו טהור אפילו לב"ה זובו טמא אפילו לב"ש דהא איכא למעבד היכרא בקריו קריו טהור אפי' לב"ה °עבוד ביה רבנן היכרא כי היכי [א] דלא לישרוף עליה תרומה וקדשים ולעביד היכרא בזובו ולטמויי לקריו זובו דלא תלי במעשה גזרו ביה רבנן קריו דתלי במעשה לא גזרו ביה רבנן לימא מסייע ליה *°עובדת כוכבים שפלטה שכבת זרע מישראל טמאה °ובת ישראל שפלטה שכבת זרע מן העובד כוכבי' טהורה מאי לאו טהורה גמורה לא טהורה מדאורייתא (א) טמאה מדרבנן ת"ש נמצאת אומר שכבת זרע של ישראל טמאה בכל מקום

ואפילו

שופטי' כ

ויקרא טו

רגל הוה וטומאת עם הארץ. דלאו לדוקי דרכן אשתו להראות דם: כטהרה שויתהו רבנן. ברגל. אבל לדוקי דסתמא בועל נדה הוא נהי נמי דטומאת עם הארץ ליכא טומאת בועל נדה איכא: ויאסף וגו'. בפלגש בגבעה כתיב ומיניה שמעינן בכל זמן שישראל נאספים למקום אחד קרי להו חברים ורגל היינו אסיפה: **מתני'** בית שמאי מטהרין. בדם עובדת כוכבים אע"ג דברוקה ומימי רגליה מודו דחכמים גזרו עליהם להיות כזבין לכל דבריהם אפי' הכי דמה טהור. וטעמא מפרש בגמרא דשיירו בה רבנן למיהוי היכרא דטומאתה מדרבנן: ודם טוהר של מצורעת. ואע"ג דמעיינות מצורעת כגון רוקה ומימי רגליה הוי אב הטומאה כדאמר בהמפלת (לעיל דף כח:) לזכר* לרבות מצורע שמעיינותיו טמאים ככל זב דכתיב ביה* וכי ירוק הזב בטהור אפילו הכי דם טוהר שלה טהור דלאו מעיין הוא דדומיא דרוק בעינן שמתעגל ויוצא כדאמרינן בפ"ק (לעיל דף יט:) גבי דם הירוק: וב"ה אומרים כרוקה וכמימי רגליה. שמטמאין לח ואין מטמאין יבשין גבי דם עובדת כוכבים מטמא מדרבנן שגזרו עליהן שיהו כזבין לכל דבריהם והך היכרא הוא דעבוד בה דאילו דישראלית מטמא לח ויבש ודעובדת כוכבי' לח ולא יבש כרוקה וכמימי רגליה דאמר לקמן בפרק דם הנדה* דאין מטמאין יבשין ודם טוהר של מצורעת נמי אע"ג דדם לאו מעיין הוא דין מעיין אית ליה דרחמנא רבייה כדאמר בגמרא [פ"ב]: דם היולדת. שעברו ימי טומאת לידה ולא טבלה: בית שמאי אומרים כרוקה וכמימי רגליה. מטמא לח ואינו מטמא יבש והכי תני לה בהדיא בתוספתא דעדיות* דנדה כל זמן שלא טבלה הרי היא בנדתה לכל דבריה הלכך רוקה ומימי רגליה בטומאתן ולקמן בפרק דם הנדה (נד.) ילפינן מקראי דאין רוק של זב מטמא יבש ודמה נמי אף על גב דדם טוהר הוא לבית שמאי כדאמר בגמרא [לה:] דביומי תליא רחמנא והא מלו ומשום מעיין נמי ליכא לטמויי דהא אין מתעגל ויוצא אפילו הכי רבנן גזור עליה הואיל וטמאה היא גזירה לאחר ז' אטו תוך ז' ומיהו לא גזור עליה שיטמא לח ויבש כלפני ז' דעבוד בה היכרא לידעו דטומאתה מדרבנן ולא נשרוף עליה תרומה וקדשים. ואע"ג דגבי דם עובדת כוכבים לא אמרי בית שמאי הכי אלא מטהרי לגמרי והיינו טעמא כדאמר בגמרא משום דחיישינן דלמא אתי לחלק בשל תורה ולמימר מטמא לח ולא יבש התם הוא דכל טומאת עובד כוכבים דרבנן כדי שלא יהו ישראל רגילין אצלן במשכב זכור* וכיון דטמאו מגען ורוקן ומימי רגליהן ואיכא הרחקה טובא הלכך טהרו את דמה לגמרי להיכרא דלידעו דטומאת רוקה ומימי רגליה דרבנן דלא נשרוף תרומה עלייהו ולא סלקו בדמה דילמא אתי לחלק בשל תורה אבל הכא אין כאן מדרבנן אלא דם לבדו שהוא דם טוהר הלכך גזור ושיור בה להיכרא דליכא למיחש דלמא אתי לחלוקי בשל תורה דהכל יודעין דכיון דעברו ימי לידתה דדם טוהר הוא: ובית הלל אומרים מטמא לח ויבש. דטומאתן מן התורה כל זמן שלא טבלה דקסברי (לקמן לה:) ביומי וטבילה תליא רחמנא: **גמ'** גזרו עליהן שיהו כזבין לכל דבריהן. משום שלא יהא תינוק ישראל רגיל אצלו במשכב זכור: עשיתו כשל תורה. דכיון דליכא היכרא אתי למשרף עליה תרומה וקדשים: ליטמא לח ולא יבש. כדקאמריתו: חלקת בשל תורה. אתי לחלק בדם ישראלית שהוא של תורה ולמימר דמטמא לח ולא יבש הילכך שיירוה ולא גזור בה שום טומאה כי היכי דליהוי היכרא לטומאת עובדי כוכבים דמדרבנן היא ולא נשרוף עליה תרומה: אי הכי רוקה ומימי רגליה נמי. דלגבי ישראלית לח ולא יבש כי מטמית להו בעובדת כוכבים עשיתו כשל תורה דקיי"ל בפ' דם הנדה (לקמן דף נד:) רוקו ומימי רגליו מטמאין לחין ולא יבשין ועביד היכרא ברוקה לעובדת כוכבים ומימי רגליה לטהרן לגמרי: דם לגבי רוק לא שכיח חשיב ליה: זובו. של עובד כוכבים: טמא אפילו לבית שמאי. דמקילי בדם האשה בזוב של זכר מודו שהטיפה מטמאה אחרים במגע: קריו טהור אפילו לבית הלל. עבדי ביה היכרא לידעו דטומאת עובדי כוכבים דרבנן דב"ה נמי היכרא בעו כדאמרינן בדם העובדת כוכבים (ב)ברוקה ובמימי רגליה ולא טמאוהו לח ויבש כישראלית וגבי זב דגבי ישראל נמי כל טומאותיו לחין ולא יבשין אי לא מטהרי חדא מינייהו לגמרי ליכא היכרא: קריו תלוי במעשה. אין קרי בא אלא ע"י מימוס: עובדת כוכבים שפלטה כו' טמאה. השכבת זרע אבל בעובדת כוכבים לא שייכא בה טומאה כבהמה דעלמא: טהורה. הטיפה *אלא קריו טהור:

ואפי'

לא טביל היה טמא מטעם מגעו דהא תוקי ליה בטתי ערום והא דנקט ודרס ולא נקט ונגע משום דמתניתין איירי בתחתונו ואין להקשות ונוקמה בדלא טבל וכגון שיש דבר מפסיק בין בגדי חבר לרגליו של כותי דהא ע"כ איצטריך לאוקמי בטבל כי היכי דליהוי ספק ספקא דאי לא טבל מה לי בועל בקרוב מה לי ברחוק וכן משמע בפרק (ג) ד' דמסכת טהרות דתנן הגנבים שנכנסו בבית אין טמא אלא מקום רגלי הגנבים ומה הם מטמאין אוכלין ומשקין וכלי חרס פתוחים אבל משכבות ומושבות וכלי חרס המוקף צמיד פתיל טהורים ואם יש עמהם עובד כוכבי' או אשה הכל טמאין משמע דאין עם הארץ עושה משכב ומושב ואין מטמא בהיסט והא דקתני (שם פ"ח מ"א) הדר עם עם הארץ בחצר ושכח כלים בחצר אפי' חביות המוקפות צמיד פתיל הרי אלו טמאין היינו משום אשתו וכן הא דתנן בתוספתא דחגיגה (פ"ג) ספק רשות עם הארץ מדרסו והיסטו טהורין לחולין וטמאין לתרומה היינו נמי משום חששא דאשתו ומיירי ההיא דטהרות נמי לתרומה והא דבגדי עם הארץ מדרס נמי לפרושים היינו משום דחיישינן שמא ישבה עליהם אשתו נדה והר"ר משה מפונטייז"ו היה מפרש דלשום דבר לא עשו עם הארץ כזב ואינו מטמא אלא משום בגדיו שישבה עליהן אשתו נדה והרי הוא עושה את המדרס וליטרא של טמא לפי שנגעה בשפתיו ולא משום מעיין ולא נראה דאם כן למה ליה למימר לעיל או משום טומאת עם הארץ הא טביל ליה דכיון דעל כרחך איירי בערום כדפי' לעיל אפילו אי לא טביל ליה לא מטמא כיון שפירש מן המדרס כדתניא בתורת כהנים שהבאתי לעיל ועוד גבי לדוקי דהכא דפריך תיפוק ליה משום ליטרא דעם הארץ פירוש ומה הרויח במה שקדם אצל אשתו והא אם בועל נדה הוא נטמא הוא ובגדיו כנשא רוקו של זב ואי משום ליטרא דעם הארץ לא נטמא אלא הבגד לחוד משום משקה שמטמא כלי מדרבנן*: **ליטמא** לח ולא יבש חילקת בשל תורה • אע"ג דדם יולדת שלא טבלה דטהורה מן התורה אמרי ב"ש דמטמא לח ולא יבש התם ידעי כיון שעברו ימי לידה דאין דמה [טמא] מן התורה אבל עובדת כוכבים שמשאוה כנדה סברי הם כזבין אם נחלק בדמה אתי לחלק בשל ישראל ודם טהרה של מצורעת שטהור לגמרי אין לחוש שלא החמירו בה כיון דכבר טבלה ודם טהור הוא: **וזובו** טמא דעבדי היכרא בקריו • וא"ת ואמאי לא שרפינן הא שרפינן על ספק רוקו דעם הארץ פרק קמא דשבת (טו:) כל שכן בזובו של עובד כוכבים ויש לומר דבעם הארץ שורפין משום דאית ביה דררא דטומאה דאורייתא אם הוא זב או בועל נדה אבל עובד כוכבים אין בו שום טומאה דאורייתא:

כי

כד א מיי' פי"א מהל' מטמאי משכב ומושב הל"ט:
כה ב מיי' פ"ב מהל' מטמאי משכב ומושב הל' י ופי"ג שם הל' ה:
כו ג מיי' שם פ"ב הל"ב:
כז ד מיי' שם פ"ב הל"א [ופי"ו מהל' איסורי ביאה ה"ן]:
כח ה מיי' פ"ב מהל' מטמאי משכב ומושב הל"י ופ"ד מהל' איסורי ביאה הל' ד:
כט ו ז ח מיי' פ"ב מהל' מטמאי משכב ומושב הל' י ופ"ה מהל' שאר אבות הטומאה הלכה ח:

[נ"ל דברון]

שבת טו.

[פי' תוס' סוטה כט: ד"ה לרבות ותוס' סנהדרין פו. ד"ה בני ותוס' מנחות סט: ד"ה אין]

ל ט מיי' פ"ה מהל' שאר אבות הטומאה הל' טו:
לא י מיי' שם הלכה יח:

ועיין ר"ש פ"ז דטהרות מ"ט באורך

נ"ל אלמא

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' וטמאה מדרבנן: (ב) רש"י ד"ה קריו טהור וכו' כדם העובדת כוכבים כרוקה וכמימי רגליה: (ג) תוס' ד"ה (כיף הקודם) ותיפוק וכו' וכן משמע בפ' שביעי [מ"ז] דמס' טהרות:

◆

גליון הש"ס

מתני' כרוקה וכו'. ע"ל ט ע"ב תד"ה מנין העובדי כוכבים: גמ' ואין העובדי כוכבים מטמאין בזיבה. עי' ב"ב כ ע"א תוד"ה ושמע כוכבים:

◆

הגהות הגר"א

[א] גמ' דלא לשרוף עליה תרומה וקדשים נמחק. ונ"ב דלא להוי עליה של טומאת מקדש וקדשיו:

חגיגה כו.

עדיות פ"ה מ"ה

[עדיות פ"ה מ"ד לקמן לה:]

[ויקרא טו]

[שם]

[נ"ל ואמרתם]

תוס' מ"ו וכ"ה בספרים ישנים

[דף נד:]

[פסחים סג: וש"נ]

[פ"ב ה"ט]

מקואות פ"ח מ"ד

◆

מוסף רש"י

ויאסף כל איש ישראל וגו'. בפלגש בגבעה כתיב, שנאספו כל ישראל בגבעה (חגיגה כו.).
הכתוב עשאן כולן חברים. ורגל שעת אסיפה הוא (שם).

[שבת יז:]

◆

תוספי הרא"ש

קריו טהור אפילו לב"ה עביד רבנן היכירא דלא לישרוף עליה תרומה וקדשים. והא דאמרינן פ"ק דשבת על ששה ספיקות שורפים את התרומה וקא חשיב ספק מי רגלי אדם לאו משום שמא של עובד כוכבים הם אלא משום של ע"ה אע"פ שהחמירו בעובד כוכבים יותר מע"ה לענין משכב ומושב והיכא לא החמירו בו לשרוף תרומה על טומאתו וקשה מתא דאמרינן בת"כ בני ישראל מטמאין בזיבה ואין העובדי כוכבים מטמאין בזיבה ואע"פ שאינן מטמאין בזיבה מטמאין בזוב ושורפין עליהן את התרומה וצ"ל דשוב החמירו עליהן לשרוף:

קריו דתלי במעשה לא גזרו ביה רבנן. כיון דאפשר למנוע עצמו שלא יבא לידי קרי חשיב כלא שכיח: